

NORGES HØYESTERETT

Den 8. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Østensen Berglund og Steinsvik i

HR-2020-979-U, (sak nr. 20-000416SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A

B

(advokat Christopher Hestnes Andresen)

mot

X kommune

(advokat Mette Yvonne Larsen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å fremme anke i sak med krav om opphevelse av omsorgsovertakelse og fastsetting av samvær, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) A og B er foreldre til C, født 00.00.2010, og D, født 00.00.2013. Brødrene har en lillesøster som er født 00.00.2019. Sak 20-040602SIV-HRET er til behandling samtidig som denne, og gjelder omsorgsovertakelsen av lillesøsteren.
- (3) Brødrene har vært under barnevernets omsorg siden 2013. De er plassert i hvert sitt fosterhjem, og har frem til denne saken startet hatt samvær med foreldrene tre ganger i året, to timer hver gang.
- (4) I april 2017 krevde foreldrene tilbakeføring av omsorgen, subsidiært mer samvær. Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y traff 30. november 2017 vedtak med slik slutning:
 - «1. **Begjæring om opphevelse av omsorgsovertakelsen av D født 00.00.2013 og C født 00.00.2010 tas ikke til følge, jf. barnevernloven § 4-21 første ledd første og annet punktum.**
 2. **B og A gis rett til samvær fire ganger i året i minst en time med C, jf. barnevernloven § 4-19.**

3. **B og A gis rett til samvær to ganger i året i to timer med D, jf. barnevernloven § 4-19.**
4. **Kommunen gis rett til å føre tilsyn i forbindelse med samværene.**
5. **Barna sine adresser skal fortsatt være sperret, jf. § 4-19 andre ledd siste setning.»**

(5) Foreldrene brakte fylkesnemndas vedtak inn for tingretten. Nord-Gudbrandsdal tingrett avsa 8. juli 2019 dom med slik slutning:

«Fylkesnemndas vedtak stadfestes.»

(6) Foreldrene anket til Eidsivating lagmannsrett. Lagmannsretten traff 4. november 2019 beslutning med slik slutning:

«Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.»

(7) Ved kjennelse 8. januar 2020 besluttet Høyesteretts ankeutvalg at saken skulle stanses i påvente av endelig avgjørelse i barnevernssakene behandlet i storkammer, HR-2020-661-S, HR-2020-662-S og HR-2020-663-S. Etter at storkammeravgjørelsene ble avsagt 27. mars 2020, fikk partene anledning til å sende inn merknader om betydningen av disse avgjørelsene for saken. Kommunen har inngitt merknader.

(8) *A og B* har anført at lagmannsretten skulle tillatt anken fremmet. Det er vist til at verken tilhørighet eller kulturell bakgrunn er tilstrekkelig vektlagt. Tingretten har ikke foretatt en tilstrekkelig balansering av barnets interesser på den ene siden og biologisk families interesser på den andre, verken ved spørsmålet om tilbakeføring eller ved fastsettelse av samvær. Dette er i strid med de prinsipper som følger av EMDs storkammeravgjørelse i Strand Lobben mot Norge.

(9) *X kommune* har anført at lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til anken var riktig og forsvarlig. Tingretten har bygget på en grundig sakkyndig rapport, der guttenes sårbarhet og særskilte omsorgsbehov er belyst. Det er foretatt en tilstrekkelig balansert avveining mellom de ulike hensyn, jf. HR-2020-661-S, avsnitt 95. Hensynet til barnas beste gjør at deres kulturelle tilhørighet ikke kan bli utslagsgivende, idet dette har vært forsøkt hensyntatt uten at de biologiske foreldrene har ønsket å medvirke.

(10) *Høyesteretts ankeutvalgs* kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har utvalget full kompetanse.

(11) Dersom noen av ankevilkårene er oppfylt, hører spørsmålet om det skal gis anketillatelse for hele eller deler av saken under lagmannsrettens skjønn. Høyesteretts kompetanse er da begrenset til å prøve om skjønnet og den begrunnelse som eventuelt er gitt for dette er forsvarlig, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, kan utgjøre en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.

- (12) Det fremgår av Høyesteretts avgjørelser i storkammer 27. mars 2020 at det i lys av nyere rettspraksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) er behov for visse justeringer i norsk barnevernpraksis. Utvalget viser her særlig til HR-2020-661-S avsnitt 112:

«Noen av EMDs dommer har vist at beslutningsgrunnlag, avveining eller begrunnelse ikke alltid har vært tilstrekkelig. Særlig har EMD konstatert krenkelser i tilknytning til myndighetenes plikt til å arbeide for gjenforening av barn og foreldre.»

- (13) Plikten til å arbeide for gjenforening har sammenheng med at det som utgangspunkt skal legges til grunn at det er best for barnet å bo hos sine biologiske foreldre – det biologiske prinsipp. Dette er fremhevet av EMD i mange saker, blant annet i storkammerdom 10. september 2019 Strand Lobben med flere mot Norge, jf. også HR-2020-662-S avsnitt 51. I avsnitt 86 i HR-2020-661-S fremheves betydningen av at hensynene til familieband – både for foreldre og barn – er godt synlig i begrunnelsen fra barnevernet, fylkesnemndene og domstolene. Det heter så:

«I den enkelte sak må det komme tydelig frem at disse hensynene er vurdert, og hvilken vekt de er tillagt ved avveiningen mot forhold på barnets hånd.»

- (14) Storkammersakene som er nevnt over, gjaldt henholdsvis adopsjon og omsorgsovertakelse, med tilhørende fastsettelse av samvær. De generelle synspunktene om gjenforening gjør seg imidlertid også gjeldende i saker som reiser spørsmål om opphevelse av omsorgsovertakelse – tilbakeføring – etter barnevernloven § 4-21.
- (15) Ankeutvalget viser til at tingretten har behandlet saken grundig. Både foreldrenes omsorgskompetanse og forhold ved barna er drøftet utførlig. Det er imidlertid en svakhet ved dommen at gjenforeningsaspektet ikke er nærmere behandlet. Det fremgår av HR-2020-661-S avsnitt 86, sitert foran, at hensynene til familieband for både foreldre og barn må vurderes, og det skal fremgå av dommen hvilken vekt de ulike hensynene er tillagt.
- (16) Videre har tingretten ved fastsettelsen av samvær tatt et rettslig utgangspunkt som, når gjenforeningshensynet ikke er uttrykkelig vurdert, vanskelig kan opprettholdes etter de nylig avsatte storkammerdommene.
- (17) Utvalget bemerker at barna i denne saken er særlig sårbare, og viser til at tidligere indikasjoner på autisme hos den eldste gutten i stedet har vist seg å være andre vansker, som kan ha sammenheng med omsorgssvikt hos foreldrene. Den yngste sønnen har sterke reaksjoner ved samvær. Disse forholdene kan innebære at gjenforeningshensynet må oppgis og at betydningen av familieband vil måtte vike av hensyn til barnas helse og utvikling, jf. blant annet HR-2020-661 avsnitt 95. Slike avveininger må imidlertid, som det fremgår foran, komme tydelig frem av rettens begrunnelse.
- (18) I lys av de kriterier som er lagt til grunn i storkammeravgjørelsene fra Høyesterett, har ankeutvalget etter dette kommet til at svakhetene ved tingrettens dom ikke i tilstrekkelig grad er behandlet i lagmannsrettens beslutning.
- (19) Ankeutvalget finner etter dette at lagmannsrettens beslutning bør oppheves.

SLUTNING:

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)